מאי לאו אפי' רבנן לא רבי היא תנן המפריש חטאת ואבדה והקריב אחרת תחתיה תמות טעמא א) דקריבה הא לא הקריבה תרעה ל"ש מתכפר באבודה לא שנא מתכפר בשאינה אבודה לא שנא משך ולא שנא לא משך תיובתא דתרווייהו מילתא ב) דפסיקא ליה קתני מילתא דלא פסיקא ליה [א] לא קתני ג) תנן המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש אחרים תחתיהם ואח"כ נמצאו המעות ד) יביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה טעמא דמתכפר מאלו ומאלו הא ה) א)מאחד יוליכם לים המלח לא שנא מתכפר באבודה ולא שנא מתכפר בשאינה אבודה ולא שנא משך ולא שנא לא משך תיובתא דתרווייהו הכא נמי מילתא דפסיקא ליה קתני ו) ומילתא דלא פסיקא ליה לא קתני א"ר אמי א)המפריש שני ציבורי מעות לאחריות מתכפר באחד מהן ושני יפלו לנדבה אליבא דמאן אילימא אליבא דרבי פשיטא דיפלו לנדבה ע"כ לא קאמר רבי אלא במפריש לאבוד אבל לאחריות מודה ואלא אליבא דרבנן פשיטא ז) ליה דיפלו לנדבה ק"ו השתא מפריש לאיבוד אמור רבנן לאו כאיבוד דמי לאחריות מיבעיא ח) ואלא אליבא ב)דר"ש איצטריכא ליה מהו דתימא לית ליה לר"ש נדבה קמ"ל דאית ליה נדבה ומי מצית אמרת דלית ליה נדבה לר"ש ג)והתני' ד)שלשה עשר שופרות היו במקדש ט) ה)והיה כתוב עליהן תיקלין חדתין ועתיקין קינין וגוזלי עולה עצים ולבונה וזהב לכפרת ו) וששה לנדבה ותני עלה י) ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין עורה לכהנים דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה ואמרי לה ר"ש א"כ בטלה מדרשו של יהוידע הכהן יא) ז)דתניא זה מדרש דרש יהוידע הכהן 1אשם הוא [ב] ח) כולו להביא כל דבר הבא ממותר ט)חטאות ואשמות יב) ליקח בדמיו עולות הבשר לשם ועורות לכהנים אלמא אית ליה נדבה לרבי שמעון איצטריך סלקא דעתך אמינא כי אית ליה נדבה לר"ש בחד סידרא

אבל

כיוס הוא צריך להתכפר באחת מהן ואינו יכול להמתין עבודת היום אבל לרבי אבא דאמר אליבא דרבנן דמפריש לאבוד לאו כאבוד ואם נתכפר באבודה שאינה אבודה רועה פריך שפיר דהא הכא דנתכפר בראשון ואפילו הכי דימיד תמות אלמא מפריש לאבוד כאבוד דמי אבל לרב הונא לא פריך מידי דאיכא למימר דהוי כי משך אחת מהן בלא המלכה ס)בדין שניה למיתה אולא ביחיד ואפילו לרבנן: **הא** מאחד מהן יוליכם לים המלח כו'. תיובתא דתרווייהו תימה דלעיל פריך מינה וקאמר הניחא לרב הונא ולרבי אבא נמי משני לה כרבי והכא פריך מינה לתרווייהו וי"ל דלית ליה הסתא כסוגיא דלעיל אלא מסתברא ליה למקשה דהכא דאתיא נמי כרבנן ומיירי בכל ענין וכן דרך הש"ס להפך קושייתו בכל ענין פעמים ככה ופעמים ככה: **המפריש** שני ציבורי מעות לאחריות כו'. אי אליבא דרבי פשיטא ולקמן גבי מפריש שתי חטאות לאחריות מוקי לה כרבי ולא פריך פשיטא דיש לחלק בין מפריש מעות לאחריות למפריש בהמות לאחריות דהא קמן לרבי שמעון נמי דאמר גבי בהמות דמתה גבי ציבורי מעות מודה דמתכפר באחת מהן והשני רועה: **וששה** לנדבה. בפרק בתרא דמנחות (דף קז:) פליגי בה אמוראי הני ששה כנגד מי חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות שיהיה להם שלום זה כנגד זה לפיכך תיקנו ששה כנגד ו' ימי החול שיהא לכל בית אב ליומו וזעירי אמר כנגד פר ועגל וכבש איל גדי ושעיר וכל כך למה (כדי) שלא היו רוצין לעשות ממותר דמי הפר אלא לפר בלבד וכן לכל אחד ואע"ג דאיכא כד) [מ"ד] בפ"ק דשבועות (דף יב:) ע)מקילים בעולת העוף הני מילי דיעבד אבל לכתחילה לא דטוב לעשות מהן למה שהופרשו תחילה:

מאי לאו רבנן היא. וש"מ כאבודה דמי דנתכפר בראשון חבירו של אבוד וזה שלא נאבד לא הוא ולא חבירו יג) אולי למיתה אי הוו דימיד אלמא טעמייהו דרבנן לאו משום הכי הוא יד): **דתרווייהו.** דרב הונא ודרבי אבא: **מילתא דפסיקא ליה קתני.** כלומר לא תימא הא לא הקריב רועה דזימנין דרועה וזימנין דמתה כגון לרב הונא משך ושוב הקריב אפילו האבודה שאינה אבודה מתה בלא נימלך רועה ולרבי אבא בין משך בין נמלך אם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה ואם באבודה נתכפר זו רועה והאי דקתני הקריב קודם ט) מילתא הראשונה משום דהא פסיקא ליה דמתה ואין חילוק בדבר ומשום הכי לא תנא נמצאת קודם כפרה מתה ולוקמא לרב הונא בדלא נמלך ולרבי אבא בנתכפר בשאינה אבודה משום דהיכא דנמצאת קודם כפרה מילתא דלא פסיקא היא דבעי לשויי חילוק אי זו רועה ואי זו מתה. ל"א הא נמצאת מעיקרא תרעה הניחא דקריב האבודה כו' והיינו הך אלא שלשון ירושלמי הוא י): (א) **וניתני נמצאת מעיקרא.** כלומר ניתני נמצא מעיקרא כ)ואחר כך טו) תמות ונוקמה לדרב הונא בנמשך ולר' אבא בנתכפר בשאינה אבודה: ומשני **מילתא דפסיקא ליה קתני כו'** ל): טז) **הא מחד.** מינייהו יוליך השני לים המלח כו'. [ב] וקס"ד דדברי הכל היא אלמא טעמייהו דרבנן לאו כהכי הוא: **הכא נמי מילתא דפסיקא ליה כו'.** כלומר לא תימא הא מחד מינייהו ילכו לים המלח דזימנין אולי לים המלח וזימנין לנדבה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה והאי דתנא מאלו [ג] (ב) יז) ולא תנא יביא מאחד מהן משום דמילתא דפסיקא ליה קתני דהאי ודאי תקנתא גמורה היא בלא שום חילוק אבל אי תנא יביא מאחד מהן בעי לחלוקי בין משך ללא משך לרב הונא ולרבי אבא בין אבודין לשאינן אבודין: **לאחריות.** שאם יאבד אחד מהן יתכפר בחבירו: **אליבא דר' שמעון.** דאמר באידך פירקין לעיל (דף טו.) חמש חטאות מתות ולית ליה רועה לגמרי שיפלו דמים לנדבה: **מהו דתימא לית ליה לר"ש נדבה.** גבי חטאת דכי היכי דלית ליה גבי בהמות לית ליה נמי גבי מעות קא משמע לן: **תקלין חדתין.** מי שלא הביא שקלו באדר מביאו כל השנה ונותנו בתוכו שופר וכשיגיע אחד מן השלשה פרקים שתורמין את הלשכה נותנן בלשכה ונתרם עם שאר כסף שבלשכה: והשני כתוב בו **עתיקין.** מי שלא הביא שקלו אשתקד מביאו לשנה הבאה ונותנו שם והן עושין מהן חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר שהרי ממותר שירי הלשכה מ)לבד נעשה כאותה ששנינו (שקלים פ"ד מ"ב) מותר שירי הלשכה ממנה היו עושין חומות העיר יח) כו' והאי מותר הוא שאילו היה שם היה נשאר: **קינין.** יט) מי שהיה מחוסר כפרה כגון זב וזבה ויולדת ומצורע שהן מביאין קן מביא מעות ונותן שם ואוכל בקדשים לערב בחזקת שהוקרבה כפרתו שאין בית דין של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל המעות שבאותו שופר כדי שלא יאכל מחוסר כפרה בקדשים: **גוזלי עולה.** ברביעי כתוב כן והמתנדב [ד] בני יונה לנדבת עולת העוף מביא מעות ונותן בו: **עצים.** בחמישית כתוב עצים שהמתנדב עצים למערכה מביא מעות ונותן לתוכו: **לבונה.** בששי כתוב לבונה שהמתנדב לבונה מטיל מעות לתוכו: **וזהב לכפורת.** המתנדב כ) נ)לכלי שרת מביא ונותן בו. ל"א וזהב לכפורת המתנדב כלי שרת מביא ונותן כא). כפורת היינו מזלק ובספר עזרא (א) כתיב כפורי זהב וגו' כב) ומש"ה נראה לי שהוא עיקר משום דקדשי בדק הבית לא היו באין למקדש אלא ליד הגזבר: **וששה שופרות היו לנדבת צבור הבאה מן המותרות.** דחטאות ואשמות וכל הנך דאמרינן יפלו דמיו לנדבה. ובפרק בתרא דמנחות (דף קז:) מפרש הני ששה כנגד מי: **שאין עורה לכהנים.** אלא חוזרין ומוכרין אותו ולוקחין בהמות לעולה לקיץ המזבח: **בחד סידרא.** וכגון הפריש כג) שתי ציבורי מעות לחטאתו והוזלו הטלאים וניתותרו מן המעות:

אבל

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה ה:
כד ב מיי' פ"ב מהלכות שקלים הלכה ב:
כה ג מיי' שם ופ"ה מהלכות פסה"מ הלכה ט:

◆

רבינו גרשום

המפריש ממש קאמר אלא והקריב אחרת תחתיה[ן] לשחיטה כדעתו (ולא הקריב ממש ותמות השניה) [ולא שחטה עד שנמצאת חטאתו] האבודה ונתכפר באבודה מדעתו. הראשונה תמות דקתני אהדיא ראשונה קאמר דהקריב לשחוטה קודם שנמצאת האבודה להכי קרי ליה ראשונה ותמות משום דמשך אחת מהן מדעתו ואיכא למימר דאפי' רישא רבי היא וליכא למידק מינה טעמא משום דהקריב דלאו הקריב ממש הוא אלא הקריב לשחיטה. אלא לר' אבא אמר רב דאמר הכל מודים שאם נתכפר כו' לא מיתוקמא סיפא כדדייקינן מינה דילכו לים המלח כלל כרבנן אלא (כר') [לר'] דאמר המפריש לאבוד כאבוד דמי רישא כרבנן וסיפא כר' אין ומאי קמ"ל כו': גופא אמר רב הונא אמר רב הכל מודין שאם משך אחת מהן והקריב מדעתו שהשניה מתה. דקנסינן ליה הואיל ועבר מדעתו על מה נחלקו על הבא ליכלך איזו יקריב דר' סבר לא עשו תקנה בקדשים דלא איכפת לן בההיא דמתה אלא אמרינן ליה לך התכפר בשאינה אבודה דלא איתיליד ביה ריעותא ואבודה מתה דאיתיליד ביה ריעותא ורבנן [סברי עשו תקנה בקדשים כי היכי דלא תמות ואמרינן ליה לך התכפר באבוד כו']: והכי נחלקו במתניתין בבא ליכלך כו' דאמר דתמות סבירא ליה דאע"ג דבשעת הפרשה אבודה ולא בשעת כפרה אפי' הכי תמות אע"ג דבא ליכלך ורבנן סברי אם בא ליכלך לעולם אין מתה השניה ולא משכחת לה דמתה אלא ההיא דנמצאת לאחר כפרה (דהא) [דההיא] נתכפר בשאינה אבודה ונשתייר האבודה הלכך מתה (אלא) [אבל] הבא ליכלך לעולם לא מתה השניה משום דאמרינן ליה לך התכפר באבודה משום דעשו תקנה בקדשים: יאכלו מה ת"ל דכתיב בחצר אהל מועד יאכלוה מה ת"ל דכתיב והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדוש בחצר אהל מועד ולא היה צ"ל יאכלו ולא יאכלוה. אלא יאכלו מה ת"ל שאם היתה מועטת שאם לא היה לו [לכהן] ליכל אלא מעט מן מנחות אוכלין עמה חולין או תרומה כדי שתהא נאכלת מן השבע כדי שיהא באכילתה שביעה והי' דיאכלוה מה ת"ל שאם היתה לו מן המנחות הרבה אין אוכלין [עמה] חולין ותרומה כדי שלא תהא המנחה נאכלת מן הגסה לאחר שביעה להכי כתיב יאכלוה היא היא לחודיהן והא הכא אע"ג דקשיא מרובה [illegible]

מסורת הש"ס

א) נ"ל מחד. ב) [לעיל טו. וש"נ], ג) [נ"ל והתנן], ד) יומא נה: שקלים פ"ו מ"ה, ה) [מנחות קז. קז:], ו) נ"ל דתנן. ז) [שקלים פ"ו מ"ו ע"ש זבחים קג. ע"ש], ח) נ"ל וגו', ט) היינו קודם נ"ק, י) הוא וניתני כו' כד"א נ"ק, כ) נ"א ולפ"ה ועיין נ"ק, ל) [ע"כ לשון ירושלמי], מ) לכך כאותה נ"ק, נ) נ"א לכפורת ונירסת נ"ק וזהב לכלי, ס) וכדין שניה נ"ק, ע) דמקילין. נ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. אשם הוא אשם אשם לה': ויקרא ה יט

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וניתני. נ"ב זהו לשון ירושלמי: (ב) ד"ה הכא נמי וכו' מאלו ואלו ולא תנא:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' לא קתני. גרש"י נ"ל הא נמצאת מעיקרא תרעה הניחא דקריב האבודה שאינה אבודה תרעה דמפריש לאבוד לאו כאיבוד דמי אלא אי קריב שאינה אבודה האבודה מתה ולר"ה הניחא אי נמלך בכ"ד אלא אי משך מדעתו השניה מתה וניתני נמצאת מעיקרא מלתא דפסיקא כו': [ב] רש"י ד"ה הא. וקס"ד כו'. כתב קס"ד נגד הסוגיא דלעיל: [ג] ד"ה ה"נ. מאלו. נ"ל מאלו ומאלו: [ד] ד"ה גוזלי. בני יונה. לאו דוקא:

◆

מוסף רש"י

והיה כתוב עליהן תיקלין חדתין. על האחד, תקלין עתיקין על השני, קינין על השלישי, גוזלי עולה על הרביעי, עצים על החמישי, לבונה על הששי, זהב לכפורת על השביעי (יומא נה:). וששה לנדבה. ששה היה כתוב עליהן נדבה (שם). ליתן כהן מעות הסולמות לצורך נדבת צבור (מנחות קז:). דיהא קיץ המזבח יהוי הבשר לעולה ועורות לכהנים (שם קז:). אשם הוא אשם אשם לה'. אי אפשר לומר אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' הא כיצד, כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפריש מעות לחטאתו ויתותר מהן ומותר אשמות, כגון הנך דאולי לרעייה דקי"ל (לעיל יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה, ילקח בדמיו עולות. נמצאו שני כתובים מקויימין, אשם לה' בשר לעולה, ואשם לכהן העור, וכ"ש דכתיב כסף אשם וכסף חטאות לא יובא וגו' (מנחות קז:).

◆

שיטה מקובצת

א) טעמא דהקריב ואח"כ נמצאת הראשונה תמות הא נמצאת מעיקרא תרעה כו': ב) דפסיקא פ"א דפשיטא: ג) קתני ל"א הא נמצאה מעיקרא רועה הניחא אי הקריב אבודה דשאין אבודה רועה אלא אי הקריב שאינה אבודה ונשתיירה האבודה אמאי רועה קסבר כי קתני דהקריב אבודה רועה אי הכי מאי איריא דתני הקריב ואח"כ נמצאת ומתה ניתני נמצאת מעיקרא [illegible]

נמצאת דפסיקא ליה תני: ד) המעות הראשונות יביא: ה) הא הביא מאחד מהן יוליכם: ו) עי' בהשמטות [illegible] נמחק: ח) כיבעיא ל"א אילימא אליבא דרבנן השתא יש לומר אבודה בשעת הפרשה ורועה שני צבורי מעות [illegible] קאמר רבי אלא אבודה בשעת הפרשה אבל שני צבורי מעות לא: ט) במקדש וכתוב תיבת והיה נמחק: [illegible] יא) הוא אשם אשם לה' להביא: יב) ואשמות ילקח בדמיו: יג) חבירו אלא הופרש לאיבוד אולי: יד) הוא ואלי[illegible] מצי כרך דהא איהו בשני שבזוג שני מתכפר ואע"ג דהפריש לאיבוד השני שבזוג ראשון נדחה בפיתת [illegible] טו) עי' בהשמטות בסוף המסכת: טז) מאלו ומאלו ולא: יז) תיבת וכו' נמחק: יח) קינין בשלישית כו': [illegible]

[illegible] דאבדה בשעת הפרשה ולא בשעת כפרה ונשתייר שאינה אבודה. אפי' הכי תמות משום דמפריש לאבוד [illegible] אבודה נשתייר מתה ורבנן סברי אם נשתייר שאינה אבודה אינה מתה דאין חטאת מתה אלא שנמצא לאחר [illegible] ונשתייר שאינה אבודה אין מתה דמפריש לאבוד לאו כאבוד דמי: הא נמצא מעיקרא קודם כפרה רועה [illegible] לתרווייהו בין לרב הונא בין לר' אבא: לא הא לא קשיא להו דמילתא דפשיטא ליה לתנא קתני. היינו המפריש [illegible] לאחר כפרה דתמות היינו פשיטא ליה והני תמות. אבל הא דוקיא הא נמצא מעיקרא לא קתני [illegible] ופעמים מתה לר' הונא כדאית ליה דכי משך אחת כדעתו השניה מתה ולא רועה. ולרבי אבא כדאית ליה [illegible] שאבודה מתה אע"ג דנאבדה בשעת הפרשה שניה ולא בשעת כפרה. אפי' הכי מתה ולא רועה הואיל ולא [illegible] ולא קתני הלכך לא קשיא: ל"א הא נמצא מעיקרא רועה הניחא לר' אבא קא כהרין האי לישנא הניחא [illegible]

[illegible]